

ALTRES DISPOSICIONS

DEPARTAMENT DE CULTURA

ACORD GOV/110/2024, de 30 d'abril, pel qual es declara Bé Cultural d'Interès Nacional, en la categoria de Zona Arqueològica, el jaciment ibèric de Puig Castellar, a Santa Coloma de Gramenet (Barcelonès) i a Montcada i Reixac (Vallès Occidental).

Per la Resolució CLT/2933/2023, de 3 d'agost (DOGC núm. 8979, de 14.8.2023), es va incoar l'expedient de declaració de Bé Cultural d'Interès Nacional, en la categoria de Zona Arqueològica, a favor del jaciment ibèric de Puig Castellar, a Santa Coloma de Gramenet (Barcelonès) i a Montcada i Reixac (Vallès Occidental), i es va obrir un període d'informació pública.

S'han complert tots els tràmits preceptius en la instrucció d'aquest expedient, d'acord amb el que estableixen els articles 8 i següents de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català.

A l'expedient hi consten els informes favorables del Consell Assessor del Patrimoni Cultural Català i de l'Institut d'Estudis Catalans.

Durant la tramitació de l'expedient no s'han presentat al·legacions.

A proposta de la consellera de Cultura, el Govern

Acorda:

—1 Declarar Bé Cultural d'Interès Nacional, en la categoria de Zona Arqueològica, el jaciment ibèric de Puig Castellar, a Santa Coloma de Gramenet (Barcelonès) i a Montcada i Reixac (Vallès Occidental), segons la ubicació i la justificació que consten a l'annex 1 d'aquest Acord. La delimitació de la zona arqueològica es detalla a l'annex 2 i es grafia al plànol que es publica juntament amb aquest Acord.

—2 Determinar els criteris bàsics següents, els quals han de regir, amb caràcter específic, en les intervencions a la zona arqueològica:

a) És necessària l'autorització prèvia del Departament de Cultura per dur a terme les actuacions següents:

- Qualsevol canvi d'ús de les finques afectades.
- L'anivellament del terreny i les reparcel·lacions de finques.
- La plantada i la tala d'arbres i arbustos.
- L'arranjament dels vials existents, i també l'obertura de vials nous.
- Les remocions i les excavacions del terreny per a qualsevol tipus d'actuacions que afectin el subsol.
- La modificació de les estructures elèctriques existents dins del perímetre protegit.

b) Es prohibeix el recorregut de vanos elèctrics sobre el perímetre protegit, tot i que les torres es trobin a l'exterior.

c) Es prohibeix, a l'àrea del jaciment en la qual siguin visibles estructures arqueològiques, la circulació amb bicicletes i cavalls i la realització de proves i competicions esportives.

—3 Publicar íntegrament al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* i al *Boletín Oficial del Estado* aquest Acord, de conformitat amb el que preveu l'article 12 de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català, i notificar-ho a les persones interessades i als ajuntaments dels municipis on radica el bé.

CVE-DOGC-A-24123027-2024

Contra aquest Acord, que exhaureix la via administrativa, es pot interposar un recurs potestatiu de reposició davant del Govern de la Generalitat de Catalunya en el termini d'un mes, o bé un recurs contenciós administratiu davant del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya en el termini de dos mesos, a comptar, en tots dos casos, de la publicació al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* o de la notificació corresponent.

Barcelona, 30 d'abril de 2024

Xavier Bernadí Gil
Secretari del Govern

Annex 1

Ubicació i justificació

El jaciment arqueològic de Puig Castellar s'ubica dalt d'un turó —a 303,10 m d'altitud sobre el nivell del mar— que forma part de la Serralada de Marina, tot just al costat oriental de la desembocadura del riu Besòs. Es troba al límit dels termes municipals de Santa Coloma de Gramenet (Barcelonès) i Montcada i Reixac (Vallès Occidental).

El jaciment representa un exemplar del model d'urbanisme ibèric, que abasta la gènesi i tota la vigència del món ibèric fins a la seva desaparició dins del procés de la romanització, amb una seqüència arqueològica de 300 anys de duració ininterrompuda, des del segle VI fins al II aC.

És un dels jaciments amb una tradició més antiga en l'arqueologia ibèrica de Catalunya, ja que les primeres excavacions es duen a terme al primer terç del segle XX i perduren, amb algunes aturades, fins a l'actualitat.

L'estructura urbanística visible actualment està perfectament adaptada a la topografia de la part alta del turó, i exemplifica el model d'urbanisme més característic de la cultura ibèrica: es configura una fortificació amb un recinte de planta el·líptica rodejat per un mur de contenció, al qual s'adossen les cases en bateria, aixecades sobre unes terrasses que salven el desnivell.

Aquesta trama urbana s'origina entre mitjan segle V aC i inicis del segle IV aC, però se n'han documentat restes anteriors —fragments de murs, agrupacions de forats de pal i estructures de combustió— que, malgrat no tenir materials directament associats que permetin precisar-ne la datació, se situen estratigràficament entre el segle VI i la segona meitat del segle V aC, i evidencien una ocupació anterior del Puig Castellar de la primera edat del ferro o del període ibèric antic, potser formada per un hàbitat de cabanes.

La construcció del mur de tanca perimetral, al tombant del segle V aC, engloba una superfície 'intramurs' d'aproximadament 4.500 m², i té una amplada d'entre 0,80 m i 1 m, amb una porta d'accés situada al sud, associada a un corredor flanquejat per dos murs.

Pel que fa a la tipologia de les cases, es poden agrupar en dos models: les simples, amb una estança de planta regular que presenta sistemàticament una llar de foc, i les complexes, formades per més d'un àmbit.

L'arquitectura domèstica és dominant a tot el poblat, i només s'han identificat dues possibles àrees especialitzades, atesa la presència de llars de grans dimensions que ocupen la major part de la superfície hàbil dels respectius paviments i que, per tant, n'invalidarien l'ús com a espai residencial. La hipòtesi més versemblant és que es tractaria d'àrees, potser d'ús comunitari, vinculades a tasques relacionades amb les estructures de combustió, possiblement de processat o cocció d'aliments (torrat de cereals, elaboració de pa, etc.).

Pel que fa a les activitats artesanals desenvolupades, s'han trobat objectes que fan palesos els usos i les funcions dels espais i les activitats que s'hi realitzaven, com són l'emmagatzematge, el tissatge, la molta de gra o la metal·lúrgia.

En relació amb la cultura material, el jaciment de Puig Castellar ha proporcionat diverses troballes d'un valor

CVE-DOGC-A-24123027-2024

històric excepcional, entre les quals destaca un capfoguer de ferro intacte, únic al món ibèric, un ponderal de pedra amb una inscripció en llengua ibèrica, un notable lot de peces d'armament, un tresoret de dracmes emporitanes de plata, etc.

Pel que fa a les pràctiques rituals, el jaciment també ha proporcionat una evidència notable d'algunes de les pautes culturals més emblemàtiques dels pobles ibèrics septentrionals, com són els rituals d'inhumació infantil i les restes de cranis humans enclavats.

Els recintes que es defineixen al segle IV aC romanen al llarg del segle III aC sense grans canvis estructurals, i la darrera fase del poblat es data pels volts de l'any 200 aC, amb la documentació d'uns nivells d'enderroc de gran potència a tots els recintes i els carrers interiors, i també als abocaments fora muralles, que mostren un abandonament sobtat de les estructures que s'ha de situar en el marc de les convulsions derivades de la Segona Guerra Púnica o de les posteriors campanyes repressives de Cató.

Així, Puig Castellar és un enclavament rellevant de l'antic territori de la Laietània i del món ibèric català, i forma part d'una xarxa d'assentaments ideada pels grups polítics dirigents per a l'organització i el control de l'Estat.

En definitiva, el jaciment de Puig Castellar és un espai patrimonial de primera magnitud per a la recerca, però també presenta un seguit de valors arqueològics, històrics, arquitectònics i culturals que faciliten la comprensió del conjunt del món ibèric en el context de la protohistòria del Mediterrani occidental. La qualitat, la significació i la diacronia de les dades permeten entendre la vida quotidiana dels habitants del poblat, la seva organització social, les activitats econòmiques i les pràctiques religioses que s'hi desenvolupaven, i els canvis esdevinguts al llarg dels 300 anys que perdura la seva ocupació. Per la qualitat, la representativitat i la bona conservació del jaciment, i per l'equilibri aconseguit entre la recerca i la difusió, tot articulant l'oferta educativa i de lleure i implicant la ciutadania sense aturar l'activitat arqueològica, és mereixedor de ser declarat Bé Cultural d'Interès Nacional, en la categoria de Zona Arqueològica, com a màxim reconeixement d'aquest referent històric, que cal preservar per a les generacions futures.

Annex 2

Delimitació

La delimitació del Bé Cultural d'Interès Nacional, a la categoria de Zona Arqueològica, del jaciment de Puig Castellar està justificada per criteris científics, patrimonials i orogràfics.

La delimitació abasta la corona superior del turó del Pollo, actualment delimitada per camins de terra i en la qual és probable que existeixin estructures no excavades encara, i també la plataforma en la qual es troba el poblat ibèric fortificat, aproximadament per sobre la cota 290 m snm fins al punt més alt, a 302 m snm.

És per aquests motius que es proposa un perímetre de la zona arqueològica de 58.348 m².

Les coordenades centrals, seguint el datum ETRS89 31N, són: X- 433750; Y- 4591272.

(Vegeu la imatge al final del document)

[969928_Planolcat.pdf](#)

(24.123.027)

CVE-DOGC-A-24123027-2024

